

פרק 4

חלוקה לקבוצות
משנה/לזוגות

לכאורה, מדובר בעניין טכני. אך לעיתים דווקא תשומת לב לאופן שבו אנו יוצרים קבוצות-משנה עשויה ליצור עניין, גיוון והפתעה. חלוקה לקבוצות-משנה עשויה להיות כלי שרת בידי המנחה להשגת מטרות נוספות, כמו היכרות, גיבוש, שינוי, שינוי מקומות ישיבה, שינוי במדיום או ברמת האנרגיה.

ניתן להצביע על שני סוגים של חלוקה לקבוצות-משנה:

חלוקה אקראית – מטרתה של החלוקה האקראית היא לשנות את גודל קבוצת העבודה במהירות וגם ליצור אפקט של הפתעה והומור.

חלוקה לקבוצות עניין – החלוקה לקבוצות-משנה מתבססת על מאפיינים של המשתתפים או של הקבוצה, אשר קשורים מהותית לעיסוק התכני או התהליכי. בדרך זו מחברת החלוקה לקבוצות-משנה את המשתתפים לתוכן המפגש או לתהליך הקבוצתי. למשל:

- ניתן לחבר את הקבוצה לתוכן המפגש ע"י מהלך בו המשתתפים יתבקשו להתחלק לקבוצות-משנה המשקפות את עמדותיהם ביחס לנושא הנידון (כגון, בעד/נגד הוראה ישירה של חשיבה), ואז במסגרת הקבוצה הקטנה יבצעו משימה מונחית.

- ניתן לחבר את הקבוצה לתהליך המפגש ע"י כך שהמנחה מזמין את המשתתפים לחבור לאילו שהם מרגישים דומים להם, ולדבר בזוגות או בקבוצות קטנות על המשותף. בהמשך אפשר לעסוק במליאה בשאלה – מה ניתן ללמוד על הקבוצה בעקבות הפעילות.

לעיתים, שינוי קל של תרגיל החלוקה יהפוך אותו מ"חלוקה אקראית" ל"חלוקה לקבוצות עניין", ולהפך (למשל, חלוקה אקראית לקבוצות-משנה באמצעות תצרך (=פאזל), עליו כתובים עקרונות לשימוש בכלי חשיבה עשויה ליהפך לחלוקה לקבוצות עניין, אם הקבוצות שנוצרו יתבקשו לדון ביניהן בעקרונות).

בכל מקרה, לאחר החלוקה לקבוצות-משנה והפעילות בהן, ניתן לסגור פרק זה באמצעות דיון רפלקטיבי שיעלה שאלות כגון:

- כיצד חשת עם אופן החלוקה / עם קבוצות-המשנה שנוצרו?
- עד כמה שיתפת פעולה עם משימת החלוקה? מדוע?
- כיצד היית מעדיף להתחלק לקבוצות-משנה?
- האם אתה מרוצה מהקבוצה "שלך"? מדוע כן / לא?
- האם היית מעדיף להשתייך לקבוצה אחרת? מדוע כן / לא?
- לאור קבוצות המשנה שנוצרו, מה ניתן ללמוד על הקבוצה כולה?

חלוקה לקבוצות- משנה או לזוגות – טכניקות וחלופות

1. **תצריף (=פאזל)** – כל משתתף יקבל חלק של פאזל, ועליו למצוא מי מחזיק/ים בחלק/ים האחר/ים ולחבור אליו/אליהם. על המנחה להתכונן מראש ולהתאים את מספר החלקים למספר המשתתפים ולגודל הקבוצות הנדרשות.

את התצריף ניתן לגזור מ :

● תמונה

● ציור

● טקסט (שיר / פתגם / קטע תיאורטי)

2. **טור** - הקבוצה תתבקש להסתדר בטור עולה (למשל, מן הנמוך לגבוה), ואת הטור שנוצר ניתן לפצל לקבוצות-משנה לפי סדר העמידה.

טור עולה לפי :

● גובה.

● אורך שיער.

● תאריך לידה.

● מקום מגורים (מדרום לצפון).

● מיקום במשפחה.

● אותיות השם.

● עמדות ונטיות : אוהב יותר/פחות את ירושלים, תומך יותר/פחות בניהול עצמי של בתי"ס.

● רמת עייפות.

3. פתקים – כל משתתף יקבל מהמנחה פתק, ועליו למצוא את בן/י הזוג שלו בהתאם להנחיה. ברמת קושי גבוהה יותר, המשתתפים יתבקשו להסתובב בחדר, יבדקו אילו פתקים קבלו האחרים והקבוצה בעצמה תמצא מהו כלל החלוקה.

על הפתקים ניתן לרשום :

- **כותרת של שיר** - שאפשר לזמזם או לשיר וכך למצוא מי עוד קבל אותו, למשל, יונתן הקטן, יאללה לך הביתה מוטי, ירושלים של זהב, האוטו שלנו גדול וירוק.
 - **מילים נרדפות**: למשל, מר – אדון, מלא – גדוש, אוכל – מזון.
 - **הפכים**: למשל, חזק – חלש, אוהב – שונא, רעש – שקט, ער – ישי.
 - **צמדים מפורסמים (בחלוקה לזוגות)**: למשל, לורל והרדי, עמי ותמי, רומאו ויוליה, דוד ויהונתן.
 - **פתגמים**: למשל, אם אין אני לי - מי לי, כל הנוצץ - זהב הוא, טובים השניים - מן האחד.
 - **שאלות ותשובות**: למשל, איזה יום היום (ראשון), איזה כיבוד קבלנו בהפסקה (סנדוויצ'ים), איזה חג מתקרב (פסח), מי כתב את "קן לציפור" (ח.ג. ביאליק).
 - **משפחות בעלי חיים או צמחים**: למשל, יונקים: לווייתן, ג'ירפה, קוף, טורפים: נמר, זאב, אריה, מורכבים: סביון, חרצית, כוכבן, וורדניים: תפוח, אגס, חבוש.
 - **מזל אסטרולוגי** למשל, פברואר (דלי), אוגוסט (אריה), יוני (תאומים).
 - **מספר**: למשל, 1 - אחת, 2 - שתיים, 3 - שלוש.
 - **ראשי תיבות ופתרון**: למשל, חש"מ: חיובי, שלילי, מעניין, ר"ת: ראשי תיבות, ש"ח: שקל חדש.
 - **יסודות** (בחלוקה ל 4 קבוצות): אדמה, רוח, אש, מים.
 - **כוכבי לכת** – למשל, נפטון, שביט, שמש, ירח.
- 4. (א). פלקטים על קירות החדר ועליהם (ראה ב4. בהמשך)**

פרק 4 : חלוקה לקבוצות משנה/לזוגות

● קריטורות.

● מילים אקראיות.

● כותרות שחיברו המשתתפים ביחס לנושא כלשהו.

● תמונות שהביאו המשתתפים ביחס לנושא כלשהו.

● כותרות של נושאים מהתוכן הנלמד.

4 (ב). המשתתפים מתבקשים לשבת ליד הפלקט ש:

● מעניין אותי.

● מסקרן אותי.

● מוכר לי.

● לא מוכר לי.

● מוצא חן בעיני.

● אליו אני מתחבר .

● אליו אני לא מתחבר.

● איתו אני מזדהה.

● מעצבן אותי.

5. יחסים בקבוצה – המנחה מבקש מהמשתתפים לחבור אל:

● מי שדומה לי (עם או בלי ציון תכונה או מאפיין).

● מי ששונה ממני (כנ"ל).

● מישהו שאני מכיר.

● מישהו שאני לא מכיר.

● מי שעוד לא דברתי איתו היום.

● מי שעוד לא היה בן זוג שלי.

● מי שיושב לידי.

● מי שיושב מולי.

● מי שאני מכיר מקודם.

● מי שאיני מכיר מקודם.

● מי שאני רוצה לומר לו משהו.

6. מאפיינים אישיים – המנחה מבקש מהמשתתפים להסתדר בקבוצות לפי:

- תחביבים ותחומי עניין : אמנות, מוסיקה, ספורט.
- מצב רוח : שמח, עצוב, משועמם, נרגש.
- טעם אהוב : חמוץ, מתוק, מר, מלוח.
- "אנשי יום" ו"אנשי לילה".
- סוג רכב שבבעלותך : פורד, פיאט, רנו.
- עונה אהובה : חורף, קיץ, סתיו, אביב.
- נעליים : עם / בלי שרוכים.
- צבע גרביים.
- יש / אין משקפיים.
- מאפיינים שהם רלוונטיים למטרות או לתוכן המפגש : קראתי/לא קראתי את המאמר, מכיר/לא מכיר את הנושא.

7. אחר :

- הגרלת מספר.
- לפי מיקום ישיבה.
- זריקת קובייה.
- המשחק הדרמטי – כל משתתף יתבקש לבחור דמות כלשהי ולכתוב לעצמו מספר פרטים עליה (כגון, גיל, מקצוע, שם, תחומי עניין, או כל פרט אחר המתאים למטרות ולסיטואציה). לאחר שכל המשתתפים בחרו לעצמם דמות, הקבוצה מסתדרת בטור לפי גילאי הדמויות. בשלב זה, המנחה יבקש מהמשתתפים ליצור בעצמם הרכבים של

קבוצות, מוגבלות במספר הנפשות כפי שיקבע. הקבוצות יכולות להוות משפחות / צוות במקום עבודה / קבוצה בטיול וכיוב'.

- עבודה אישית של המשתתפים לפני החלוקה לקבוצות-משנה: המשתתפים יתבקשו להתייחס לנושא מסוים בעבודה אישית שמולידה תוצר (כמו כתיבת כותרות, ציור מפה, סמל וכו'). בשלב הבא, המשתתפים יחפשו בחדר שותפים לקבוצה שחשיבתם דומה או שונה – ע"י הסתובבות בחדר והתבוננות בתוצרים של האחרים או ע"י פרישת התוצרים לתערוכה.

8. עזרים

- דף שעון (ראה עמ' 170 בנספח): מתאים למהלך בו יש להחליף זוגות.
- המטלה: בדף מצויר שעון מחוגים. על כל משתתף לקבוע 3 פגישות בזמנים שונים עם שלושה אנשים בחדר מבלי לדבר. כל פגישה שנקבעה – יש לרשום על הדף במקום המתאים בדף. החלוקה לזוגות תתבצע בהתאם לפגישות שנקבעו.
- דף פרצופים (ראה בנספח).
- כל משתתף יסמן על גבי הדף את הפרצוף שמסמל כיצד הוא מרגיש עכשיו. המשתתפים יסתובבו בחדר ויחברו למי שיש לו מצב רוח דומה או שונה.

